

Reactie Netwerk LPO op de routekaart inclusie

19 september 2022

Beste Petra en Jacqueline,

Hierbij ontvangen jullie de reactie van het Netwerk LPO op de routekaart inclusie.

Waardering vooraf

Het Netwerk LPO is goed vertegenwoordigd geweest in het proces om te komen tot een routekaart inclusief onderwijs. Leden en bestuur waren betrokken en hebben gedurende het proces met regelmaat de stand van zaken gedeeld en gesproken over de richting die ontstond. Het Netwerk LPO heeft op 14 september in een extra Algemene Ledenvergadering de volgende documenten besproken: verslag van de bijeenkomst over droombeelden van 8 juni 2022, begeleidend schrijven achterbanraadpleging, visual droombeeld, visual route, teksten bij de routekaart.

Er is veel waardering voor wat in korte tijd is ontwikkeld en voor de interactieve wijze waarop het proces is ingericht. Wat er nu ligt geeft inspiratie en richting aan de dialoog over inclusief onderwijs die in alle samenwerkingsverbanden gaande is. Er zijn echter ook vragen en zorgen. We gaan daar in deze reactie inhoudelijk op in.

Zorgen over betrokkenheid en rolneming

- Opvallend voor het Netwerk LPO was de afwezigheid van leraren in het proces. Van die groep was bekend dat zij het gesprek over inclusief onderwijs niet wilden vervolgen als niet werd voldaan aan belangrijke randvoorwaarden daarvoor: voldoende personeel en een passende salariering. Desalniettemin is hun afwezigheid in dit proces een gemis: zonder bevlogen leraren die geloven in inclusief onderwijs en de implementatie daarvan willen dragen, is het de vraag of deze ambitie realiseerbaar is. Extra handen, extra expertise en een verandering van mindset ten aanzien van inclusiever onderwijs binnen de scholen zijn kritische succesfactoren. Wat moet er veranderen in het systeem om hierin te kunnen voorzien? Wij zijn benieuwd welke plannen het ministerie heeft om de leraren weer aan boord te krijgen.
- Naast het ontbreken van leraren was de betrokkenheid van schoolbesturen beperkt. De betrokkenheid van samenwerkingsverbanden staat niet gelijk aan de betrokkenheid van schoolbesturen. Hoewel zij samen een samenwerkingsverband vormen, hebben zij ook een eigenstandige rol als bestuurder van scholen die tot het samenwerkingsverband behoren én een verantwoordelijkheid voor al het personeel dat daar werkzaam is. Hun beperkte betrokkenheid in dit proces leidt tot dezelfde zorg: zonder bevlogen schoolbesturen die geloven in inclusief onderwijs en de implementatie daarvan willen dragen, is het de vraag of deze ambitie realiseerbaar is. Wat wil het ministerie doen om draagvlak te vergroten? Netwerk LPO vindt het van groot belang dat de verbinding wordt versterkt met de sectororganisaties, de vakbonden, de VNG en de beroepsverenigingen om te komen tot een gedragen toekomstbeeld.
- Er is ook zorg over de rol van het ministerie. Het Netwerk LPO is van mening dat het ministerie een belangrijke regisserende rol heeft in dit proces en kaderstellend moet zijn in het WAT en het HOE moet overlaten aan de regio's. Daarbij is het van belang dat visievorming en implementatie van inclusief onderwijs geen 'overdoen' van de evaluatie passend onderwijs is, maar daadwerkelijk een volgende fase inluidt en het perspectief op inclusief onderwijs dichterbij brengt.

Behoeftte aan concreetheid

- De uitwerking die nu voorligt mist volgens de leden concrete doelen. HOE die worden gerealiseerd is uiteraard deels aan de regio's, maar de stip op de horizon – het WAT – mag en moet concreter om inhoudelijk een beweging op gang te brengen. Voorbeelden daarvan kunnen zijn duidelijke uitspraken over de uiteindelijke omvang van het specialistisch onderwijs en de eigenstandige rol van besturen speciaal onderwijs.
- Wat is het uitvoeringseffect van dit droombeeld? En wat zijn de dilemma's die opgelost moeten worden? Wat is haalbaar? Visie en droombeelden worden gecombineerd met routes, maatregelen en de uitvoering van moties. Dat draagt niet bij aan een helder WAT.
- De maatschappelijke verantwoordelijkheid en de maatschappelijke opgaven waar we voor staan en waarin we zowel gesteund als gefaciliteerd moeten worden, worden gemist.

Helderheid in rollen en verantwoordelijkheden

- In de stukken wordt de verantwoordelijkheid voor inclusief onderwijs vrijwel volledig bij het onderwijs gelegd. Dit is onterecht en onwenselijk: inclusie is een maatschappelijke opgave en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden dragen daar in belangrijke mate aan bij, maar kunnen inclusie nooit realiseren zonder de samenwerking met gemeenten en andere partners. We pleiten voor een nadrukkelijke verbinding met de werkagenda onderwijs-zorg, de hervormingsagenda jeugd en het arbeidsmarktbeleid.
- In de indeling school-, regionaal en landelijk niveau wordt het lokale niveau gemist. Op dat niveau zijn gemeenten en samenwerkingsverbanden en hun netwerkpartners aan zet. Dit niveau is onmisbaar in visievorming en gezamenlijke implementatie van inclusief onderwijs.
- Bij de maatregelen staan samenwerkingsverbanden en scholen vaak als actor genoemd. De schoolbesturen worden hier gemist. Zie hiervoor ook onze eerdere opmerking over het proces.
- Verder valt op dat er alleen taken worden genoemd. Volgens de leden moet ook worden gesproken over bevoegdheden. Als samenwerkingsverbanden moeten sturen, dan moet daartoe ook de bevoegdheid bestaan.

Samenhangend beleid

- Welke plannen zijn er voor de komende vijftien jaar die belemmerend of activerend kunnen zijn voor inclusief onderwijs? Dat inzicht is nodig om verbinding te maken en samenhangend beleid te voeren. De rol van de inspecties is in dit verband ook van belang: op welke manier raken de rol en verantwoordelijk van de samenwerkingsverbanden en die van de inspectie elkaar? Nadrukkelijk worden het ministerie van VWS en de gemeenten gemist in het stuk. Ook van de andere beleidsterreinen wordt een bijdrage gevraagd richting inclusiever onderwijs in een inclusievere maatschappij.
- De stukken ademen een doorontwikkeling van de bestaande situatie. Terwijl een fundamentele discussie nodig is over de inrichting van de maatschappij en van het onderwijs. Met repareren op deelonderwerpen komen we niet in de richting van een inclusieve maatschappij waar het inclusiever onderwijs een onderdeel van is. Wat vraagt een inclusieve maatschappij van het onderwijs en wat betekent dat voor alle partners die hierin een rol hebben?

Specifieke punten

- Het is onverstandig om te beschrijven dat voor een klein deel van de jeugdigen een speciale voorziening nodig is. Want om welke groep gaat het dan? En wat betekent een klein deel? De leden willen alle ruimte om passend inclusief onderwijs vorm te geven in een passende setting.
- De nadruk op een groepsgerichte benadering mag niet ten koste gaan van noodzakelijke individuele aandacht. Deze twee routes sluiten elkaar niet uit, maar kunnen elkaar juist

versterken. Het is dus niet of/of, maar en/en. De vraag van de jeugdigen binnen de context waar ze leven, leren en zich ontwikkelen bepaalt wat nodig is.

- De uiting 'meer geld' is onhelder. Leden van het Netwerk LPO willen de ruimte hebben om expertise vanuit het SO/SBO in het regulier onderwijs in te zetten. Het zou helpend zijn als er een andere financiering komt voor het SO/SBO.

Tot slot: de status van de stukken

- Netwerk LPO vraagt zich af wat de status van deze stukken wordt. Gaat het om een intentie, om een samenwerkingsovereenkomst, een opdracht? En wie wordt dan eigenaar? En wie gaat waarop sturen? En op welk detailniveau gaat er gestuurd worden? Hoe verhouden deze stukken zich tot de hervormingsagenda jeugd en de werkagenda onderwijs-zorg? Ook op deze punten is duidelijkheid nodig.

We hopen dat deze inbreng bijdraagt aan een concreet en breed gedragen vervolg om van droombeeld naar daadkracht te komen. Uiteraard willen we ons daar samen met alle partners blijvend voor inzetten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Jetta Spaanenburg
voorzitter Netwerk LPO